

tih krajeva kojih posebne okolnosti objašnjavaju cvat određenih oblika i pjesničkih varijanata. Tako su, npr., u najstarijim tekstovima epskih pjesama Muslimana u Hercegovini vidljivi utjecaji crnogorskoga usmenog stvaralaštva koji se očituju u jače naglašenu realizmu te u iznošenju prizora borbi istinski doživljenih.

Urednica prelazeći s Krajine na Crnu Goru i razlikujući krajiške pjesme od epskih pjesama Hörmannovih područja (sve drugo nego jedinstvenih), kao i od onih koje pripadaju zapadnim i srednjim predjelima, i osvrćući se na različne vidove ispitivanja, još se uvijek skanjuje da nam teoretski objasni da li srpsko-hrvatska epika u svojim oblicima čuva neke posebnosti te da li variranja vjerskih i narodnosnih sadržaja stoje u njoj nekako posebno, ukoliko su dio oblikovnih shema već na početku odvojenih. Ali urednica se zaustavila na granici tih složenih pitanja koja su, što se tiče teoretskog razglabanja, stara i nova koliko i književne vrste te koliko i njihovo preinačivanje i obnavljanje.

Kazat ćemo još na kraju da bi ta pitanja pri ovom pretresanju Hörmannova rada trebalo postaviti historijski i teoretski i nezavisno o vrijednosti zanimljive i problematične Hörmannove ličnosti kao i prakse čitavih naraštaja istraživača.

Vito Morpurgo

GORO LE, GORO ZELENA. ANTOLOGIJA NARODNE LIRIKE IZ ISTOČNE SRBIJE. Priredio ILIJA NIKOLIĆ. Biblioteka časopisa *Razvitak*, Zaječar 1966. 90 str.

Antologija narodne lirike iz istočne Srbije koja je objavljena pod naslovom *Goro le, goro zelena* u Zaječaru, a uredio ju je Ilija Nikolić, vrlo je uspješna zbirka. Ne samo zato što je donijela čitav niz privlačnih i lijepih umotvora koji su do sada ležali u rukopisu ili bili citirani samo u nekim radovima etnografskog, lingvističkog ili povijesnog karaktera raznih autora, pa zato bili manje ili nikako pristupačni širem čitalačkom općinstvu koje prvenstveno čita pjesme, nego i zato što je njezin urednik gredu koju ona sadrži popratio Predgovorom te dragocjenim odjeljcima koje je nazvao: *Beleške uz pojedine pesme, Izvori, Registar početnih stihova narodnih pesama, Registar mesta u kojima su pesme zabeležene, Rečnik malo poznatih reči te Kratke biografije sakupljača.*

Već iz naslova tih odjeljaka, koji nisu opsežni jer nije opsežna ni zbirka o kojoj pišem (sadrži u svemu 53 pjesama i to mahom lirskih), može se vidjeti Nikolićeva savjesnost pri uređivanju zbirke *Goro le, goro zelena*. Da se među prije navedenim odjeljcima našao i onaj u kome bi bile donesene i barem glavnije varijante onih pjesama koje ih imaju, onda ovom izdanju ne bi bilo prigovora.

Od 53 pjesama koliko sam već rekao da ih zbirka sadrži, pet ih je spjevano u osmercu kome je metrička struktura 3 + 2 + 3 (pj. br. 10, 15, 22, 23, i 29). I jamačno su najdrevnije u knjizi. Ostale su pjesme spjevane stihovima razne dužine, tako da se i s te strane zbirka otela uobičajenoj monotoniji onih knjiga u kojima je najveći broj radova spjevan desetercem kome je metrička struktura 4 + 6. Jedino što su neke od uspješnih pjesama u zbirci *Goro le, goro zelena*, budući da su spjevane u dijalektu tamošnjih ljudi, zbog nekih svojih jezičnih osobujnosti, koje spominje i urednik, ostalim čitačima manje pristupačne.

Olinko Delorko

LIRSKA NARODNA POEZIJA CRNE GORE. Izbor i predgovor JELENA ŠAULIĆ. Grafički zavod, Titograd 1965, 319 str.

Jednako kao i epska, lirska narodna poezija Crne Gore ima svojih specifičnosti u sadržajnom, stilskom, tematski-motivskom pa i formalnom pogledu (tužbalice npr.). Tematski-motivskom posebno. Jedne su teme vrlo razvijene, dok druge jedva da postoje. To je uvjetovano posebnim, u prvom redu ratničko-patrijarhalnim životom, ali za razliku od epske poezije, mnoge pjesme donesene u